Raxone (Idebenone) klinikai - gyógyszeres kezelés kiterjesztésének javaslatai az *ún. szekunder opticopathiák (antechiasmális, nem- genetikus eredetű)* betegségcsoportjaiban

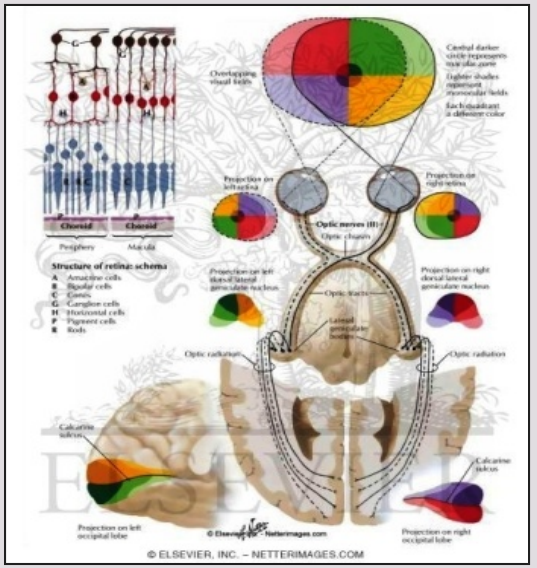

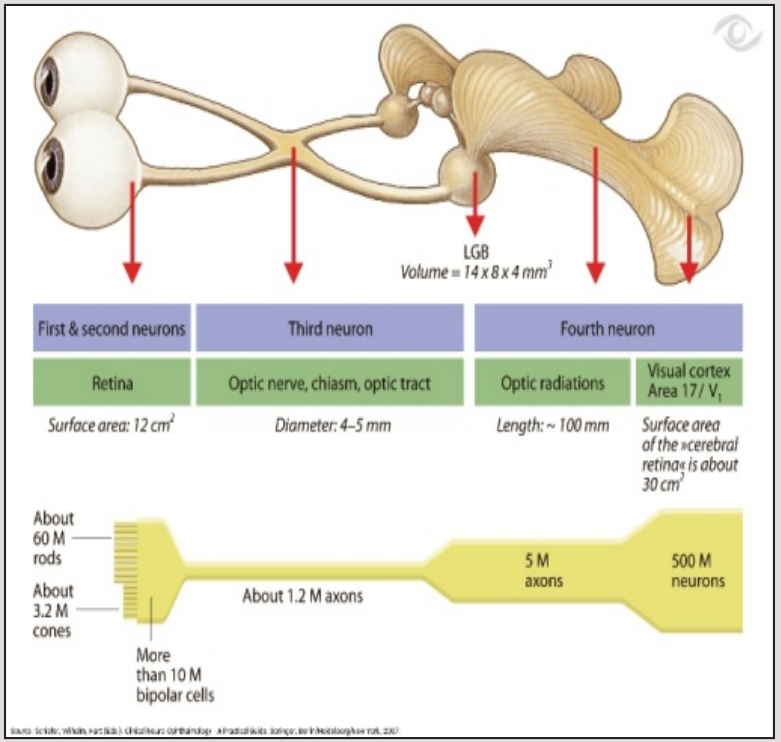

Somlai Judit

- *HM EK Központ Neurológia Stroke Neuro-ophthalmológia,*
- *Neuro-Ophthalmológia – Oculus Stroke Bt.*

dr@somlaijudit.hu
www.somlaijudit.hu
www.nosza.eu
www.springer.com

Financial and Other Disclosures

Name: Judit Somlai

Affiliation: Military Hospital (Budapest, HUN)

Title of Presentation: **Suggestion of the extension of the therapeutic indications of Raxone (Idubene) in cases of the secondary opticopathies** *(non-genetic, prechiasmal)*

I have the following financial interests or relationships to disclose:	*Disclosure*
Company name	*Disclosure description*

I have NO financial interests
or
relationships to disclose.

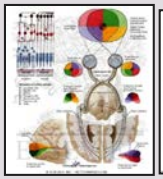
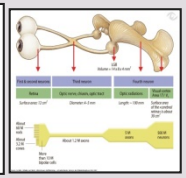

RAXONE (Idebenone) –”penumbra hatás”?

LHON – SZEKUNDER OPTICOPATHIÁK

RHODOS: Rescue of Hereditary Optic Disease Outpatient Study

1.Raxone SmPC, September 2015; 2. Raxone EPAR, September 2015; 3. Klopstock T et al. Brain. 2011;134:2677-2686; 4. Metz G et al. ARVO 2014 poster (Abstract 6206); 5. Klopstock T et al. **Brain**. *2013;136:e230.*

”penumbra hatás”?

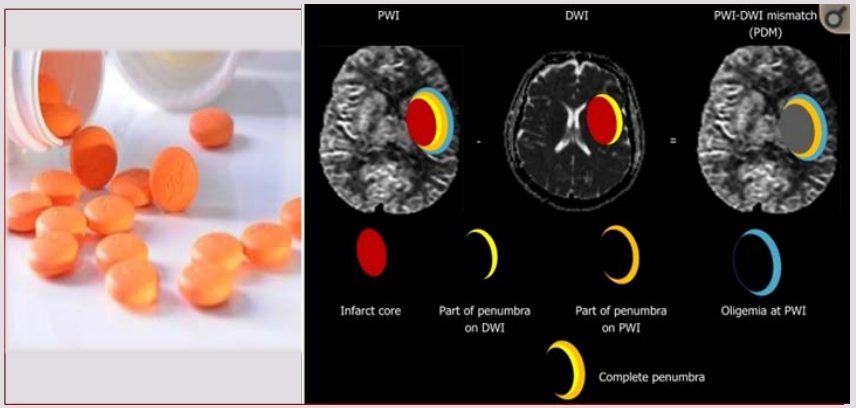

1. Raxone *kizárólagos eddigi indikációja* : **LHON OP**

2. Raxone – LHON: hatásossági és biztonságossági tanulmányai:

-**RHODOS:** *Rescue of Hereditary Optic Disease Outpatient St.*

-**EAP**:*Expanded Access Program* [1,3-5]

3. Raxone tbl. *per os készítmény, 150 mg idebenone/ tbl. napi ajánlott dózisa. 3x 2 tbl/die (900mg)*

Raxone *(vs CoQ10)* hatásmechanizmusa

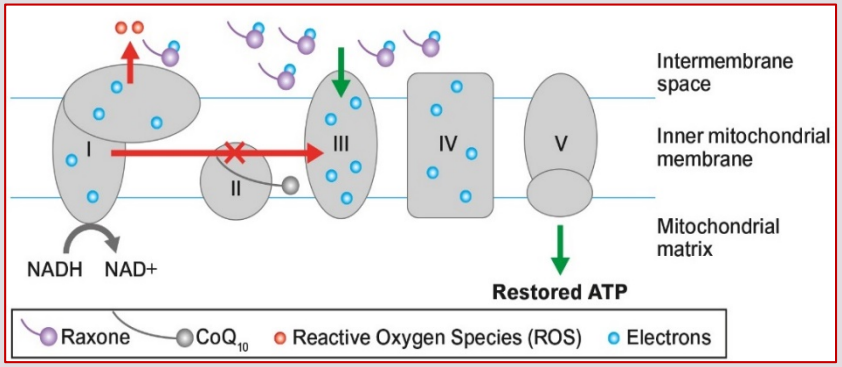

Raxone –Idebenone (R-)

1. **OP** etio-pathomechanizmusa: **MIT** sejtorganellum lézió
   - *az elektronok eljutása az ATP szintézis akadályozott, leáll*
   - *a szabadgyökök (ROS) IC-san felszaporodnak*
2. **R-** egy alternatív, **elkerülő - „bypass” - elektron áramlást** biztosít közvetlenül a **C-V. komplexbe**
3. **R-** *Íly módon* helyreállítja a mitochondriális energia termelő funkciót, az **ATP termelést** *(MIT- C V. komplex)*
3. **R- antioxidáns** azaz lecsökkenti a MIT-ban a reaktív oxygén molekulák (ROS) mennyiségét
4. **R-** rövidebb oldallánc szerkezet révén: **szolubilisebb,** mint a ***CoQ10***, hatékonyabb! **Vér –agy gáton átjut**!

Nuri Gueven et al. ***Border between natural productand drug: Comparison of the related benzoquinones idebenone and coenzymeQ10;*** *Redox Biology,* ***2015***.

A neuro-ophthalmológus –szemész
diagnosztikai megközelítése
egy vagy kétoldali, progresszív **LÁTÁSVESZTÉS** *esetén*

- *fordított a gondolkodás:* *szemtünet ⟶ KIR rendszerbetegség*
- *bizonyos tünetcsoportok:* *etiológia specifikusak*
- *funkció vesztés :* *morfológiai eltérés nélkül (MR neg.)*
- *magassági diagnosztika:* *lokalizációs dg. + károsodás mértéke*
- *a kezelés-, rehabilitáció* *hatékonyságának követése*
- *korai diagnózis* *kevesebb az irreverzibilis látásvesztés*

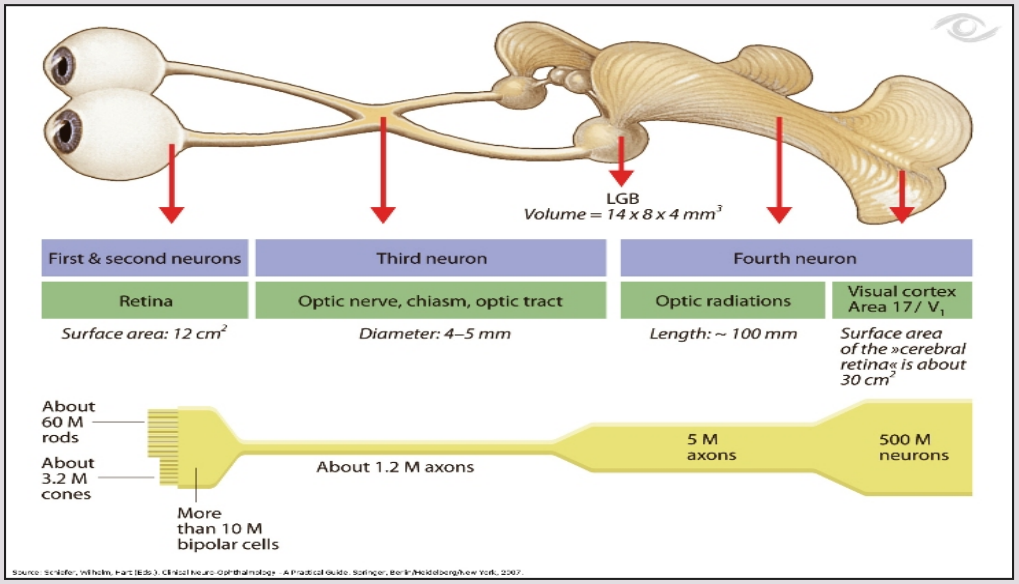

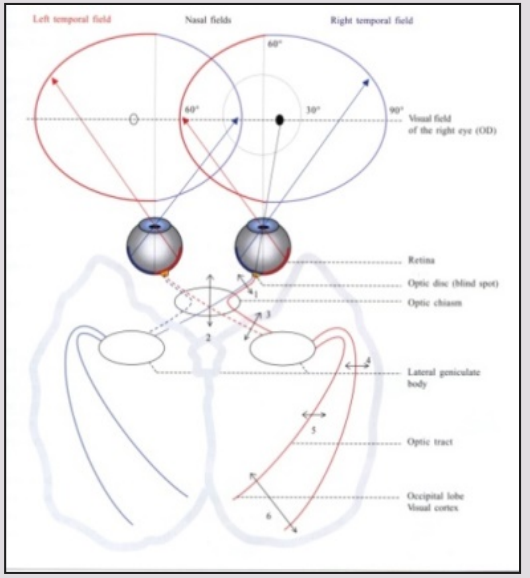

OPTICO - PATHIÁK

Főbb betegség csoportok

Öröklődő – Genetikai
látópályarendszeri megbetegedések

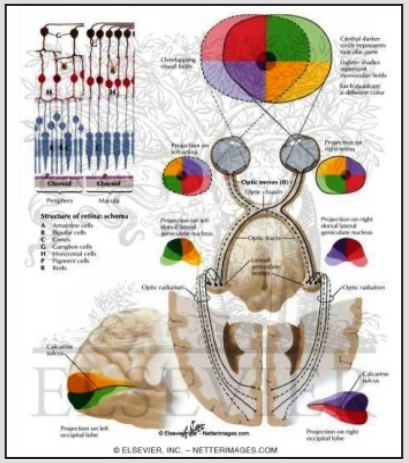

I. **<u>Retinális - Macula</u>** régiót érintő öröklődő *betegségcsoportok*

II. Az **<u>antechiasmalis látópálya</u>** szakaszt *érintő betegség formák*

Szekunder, nem - öröklődő
opticopathiák

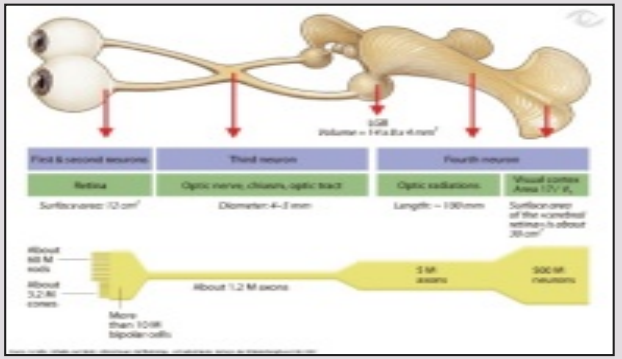

Szekunder Optico-pathiák (sec.OP)

Központi Idegrendszer (KIR)

- *demyelinizációs OP*
- *vascularis OP*
- *traumás OP*
- *kompresszió okozta –térfoglalás OP*
- *autoimmun kórképek KIR-ben- OP*
- *KIR fertőző betegségei okozta OP*

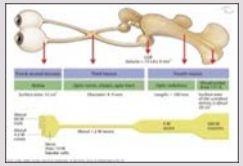

ANTECHIASMÁLIS OPTICOPATHIÁK

betegség csoportok

pathomechanizmus szerint

az egy vagy kétoldali, progresszív **LÁTÁSVESZTÉS** *hátterében*

Fő betegség csoportok	**Betegség alcsoportok**			
Genetikai *betegségek*	**Monogénes** *neurológiai bets +/- OA*	**LHON** *mitochondriális betegségek*	**Charcot - Marie Tooth** *szindróma*	**Spinocerebellaris** *degenerációk*
KIR **vascularis** *Opticopathiák*	arteritises **AION**		non – arteritises **AION**	
KIR **traumás** *opticopathiák (TON)*	direkt **TON**		indirekt **TON**	
IC **kompressziós** *OP +/-* **paraneoplasia**	*IC* **kompresszió:** *primer-, szekunder-*		**KNyF**	*retinopathia* **(CAR)** *opticopathia* **(MAR)**
KIR **demyelinizációs** *betegségei* **SM variánsok**	**neuritis** *n.***II.** **SM**	*Devic féle* **optico-spinalis** *demyelinisatio*	**NMO** *féle spektrum betegség*	**ADEM** *Schilder kór Marburg kór*
IC **autoimmun** *kórképek*	**APS** *szindróma*	**SLE** **Sjögren** *szindr.*	**GCA** *Óriássejtes arteritis*	**Sarcoidosis** *Wegener* **granulomatosis**
Fertőző *KIR kórképek*	**Bakteriális**		**Virális**	**Mikogén**

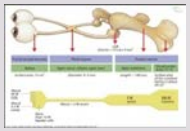

MITOCHONDRIÁLIS *Monogénes Neurológiai Szindrómák* **(KIR)**

és/vagy

Izolált Opticus Neuropathiák (i-ON)

az egy vagy kétoldali, progresszív **látásvesztés** *hátterében*

Monogénes neurológiai megbetegedések

I. Mitochondrialis Opticus betegségek

I./1. *mtDNS hiba okozta:*

- **Leber Herediter Neuropathia (LHON)**
- Neuropathia, Ataxia, Retinitis Pigmentosa (**NARP**)
- Chronicus Progresszív Ophthalmoplegia Externa (**Kearns- Sayre szindróma, CPEO**)

I./2. *Nukleáris DNS hiba következtében kialakuló:*

- Progresszív Ophthalmoplegia Externa , PEO
- **Domináns Opticus atrophia, DOA**

II. Monogénes retina –MACULA betegségek

STARGARDT féle MACULA dystrophia

(BCA4 génhiba**, PE lipofuscin** tárolási zavar, neuroepithelium primeren érintett)

III. Herediter Neuropathia

Charcot- Marie Tooth sy. (CMT1, CMT2)

Mitofusin mutáció : **Opticus Atrophia**

A heredodegeneratív szindrómák és az opticus atrophiák kapcsolata

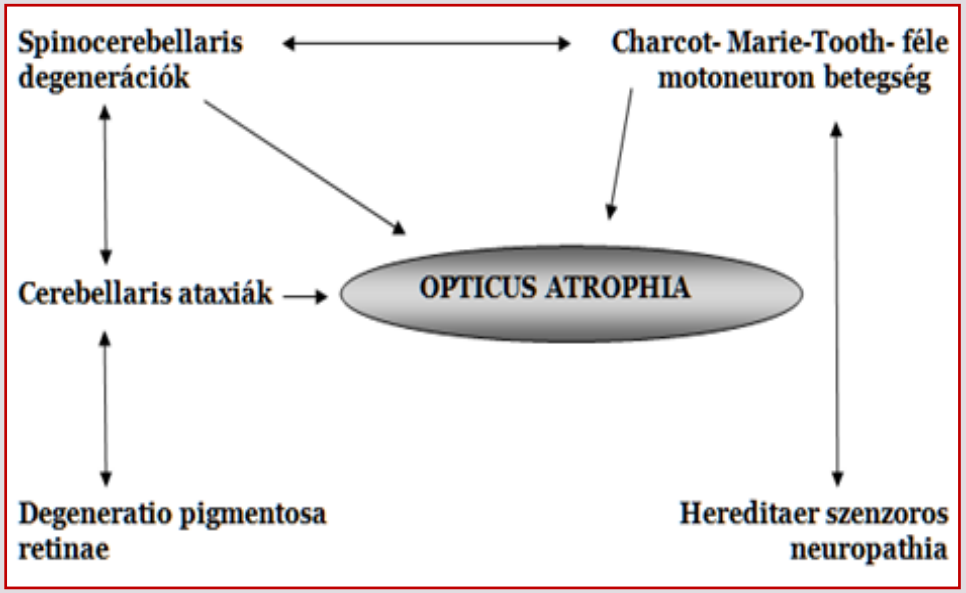

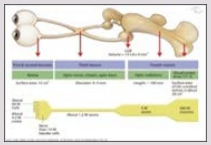

MITOCHONDRIÁLIS monogénes *(autoszomális domináns-/recesszív-/maternális)*
izolált opticus neuropathiák
betegség csoportok
az egy vagy kétoldali, progresszív **LÁTÁSVESZTÉS** *hátterében*

A legfontosabb herediter OPTICUS ATROPHIÁK *(OA)*

etiológia	*domináns*	*recesszív*	*recesszív*	*mitochondrium betegsége*
típus	**JUVENILIS**	**BEHR -FÉLE**	**DIABETES MELLITUS**	**LHON**
életkor	**4-8**	**1-9**	**6-14**	**18-30**
távoli vizus	**0,1-0,5**	**0,1**	**kml – 0,05**	**kml – 0,1**
nystagmus	**nincs**	**van (50%)**	**nincs**	**nincs**
decoloratio papillae	**temporalis**	**temporalis**	**teljes**	**teljes**
színtévesztés	**+/-**	**+/-**	**+++**	**centrális++**
progresszió	**enyhe**	**nincs**	**jelentős**	**stagnálás/ progresszió**

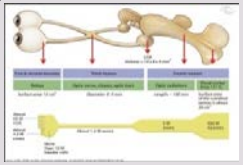

A Léber féle Herediter Opticus Neuropathia, LHON
DIFFERENCIÁL DIAGNOSZTIKÁJA
az egy vagy kétoldali, progresszív **LÁTÁSVESZTÉS** *hátterében*

a **retinális ok kizárása**
centrális látásvesztés hátterében
macula-, perimacularis régió

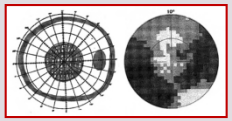

Retinopathia - Stargardt macula dystrophia

OPTICUS NEUROPATHIA

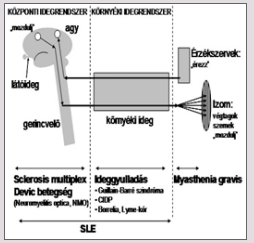

krónikus/ lassan progrediáló

SZUBAKUT

AKUT

glaucoma

Kompressziós OP –
KIR térfoglaló folyamata/ papilla oedema

Mitochondriális Opticus Neuropathia

Mitochondriális Opticus Neuropathia

Neuritis *retrobulbaris* (SM/Devic)

öröklődő

Öröklődő:LHON+

LHON-:Szerzett OP

Domináns öröklődésmenetű
Opticus Atrophia,DOA

LHON

Toxikus *opticopathia*

Vascularis *opticopathia*

The evolution of LHON in the first weeks/months is described canonically as acute/subacute, depending on how rapidly the loss of VA evolves.[2]
DOA: dominant optic atrophy; LHON: Leber's hereditary optic neuropathy; MS: multiple sclerosis.
1. Sadun AA et al. Expert Rev Ophthalmol. 2012; 7:251–9; 2. Carelli V et al. Acta Ophthalmologica. 2016; 94:S256.

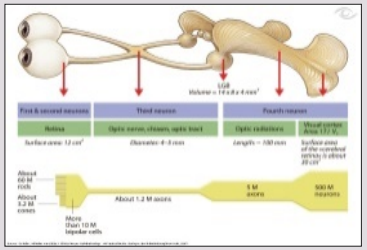

A **genetikai teszt** jelentősége a **Léber - kór** adekvát diagnosztizálásákor és a differenciál diagnosztikában

A Léber kór korai diagnosztikája:

Családi anamnaesis: +

Szemészeti vizsgálat
-látásfunkciók:

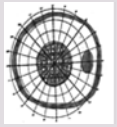

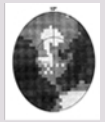

- *V, CFF, Amsler, színlátás,*
- *látótér*
- *Fundus vizsgálata*
- *Afferens pupillomotoros reflex*

***Koponya +/-nyaki gerinc MRI**:*
differenciál diagnosztikai jelentősége
•Birhkoff féle kritérium rendszer

Multimodális elektrofiziológiai vizsgálatok megerősítik:
1./ Az antechiasmalis opticus szakasz funkció vesztésének mértékét - magassági dg.
2./ Kizárja a retina diszfunkciót – topográfiai dg.

Genetikai vizsgálatok
megerősítik
*a **mt-DNS mutáció oki szerepét***

***LHON+** mtDNS mutáció formák:*
- ***G11778A** (90-95%)*
  az összes betegnek

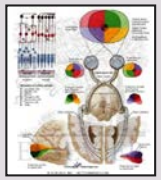

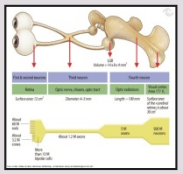

Differenciál diagnózis

LHON – Neuritis retrobulbaris *(SM, NMO)*

Fraser J et al. Surv Ophthalmol. 2010; 55:299–334; 2. Yu-Wai-Man P et al. J Med Genet. 2009; 46: 145–58; 3. Beck RW et al. Ophthalmology 1995; 102:1504–8; 4. Petzold A et al. Nat Rev Neurol. 2014; 10:447–58; 5. Sawaya R et al. Postgrad Med J. 2015; 91:698–703; 6. Voss E et al. Ther Adv Neurol Disord. 2011; 4:123-34; 7. Hoorbakht H & Bagherkashi F. Open Ophthalmol J. 2012; 6:65-72

Leber féle Herediter Opticus Neuropathia, LHON	**<<< NEURITIS retrobulbaris *(SM, Devic – NMO sy.)***
Férfiak *megbetegedése (esetek 80%)*	***Nők*** *megbetegedése (esetek 65%)*
a látásvesztés **szubakut** *~ 4-6 hét*	**akut a látásvesztés** *~2 héten belül*
Steroidra *sem és spontán* **sincs vizus javulás**	***Spontán<steroid kezelésre* van látásjavulás** *2-3 héten belül*
kétoldali *a látásvesztés- szimmetrikus*	**egyoldali** *a látásvesztés többnyire,* **NMO-kétoldali***vá válik*
RAPD : -	*RAPD:* **+**
neurológiai társuló tünetek : nincs	**neurológiai társuló tünetek : többnyire:+**
koponya/gerinc **MR: -**	•*koponya/gerinc* **MR: + (Birhkoff** *féle kritérium rendszer)*
családi anamnaesis: +	***családi anamnaesis: -***
FLAG: **negatív**	*FLAG:* **pozitív - lehet**
terápia: **Raxone (Idebenone)**	*terápia:* **steroid, immunmoduláns**

Szerzett Opticopáthiák *differenciál diagnózis*	**Vizus CFF**	**Papilla képe**	**Látótér**	**OCT, FLAG, MR**
Neuritis retro-bulbaris	↓		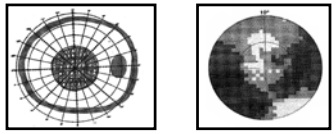	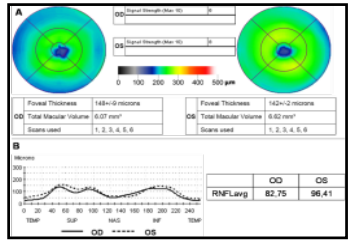 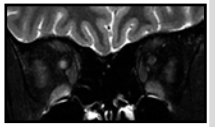
Papilla oedema	**N**	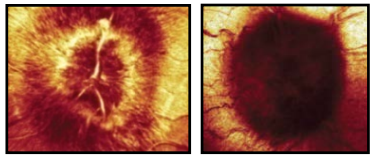	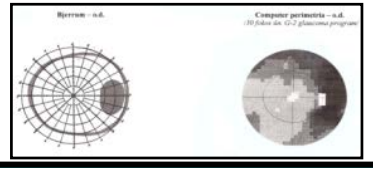	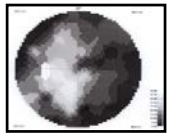 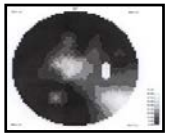 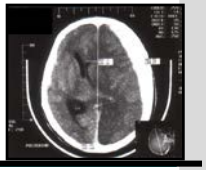
kétoldali NA – AION	↓	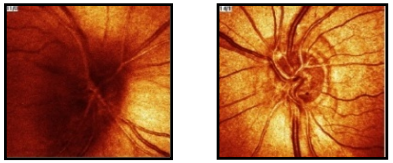	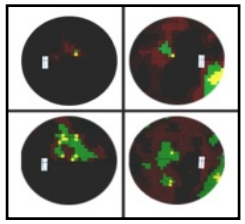	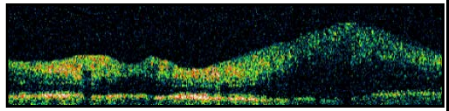 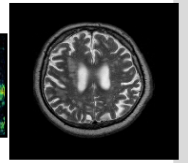
thrombosis VCR	↓	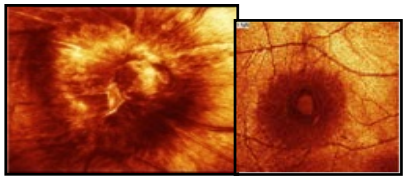	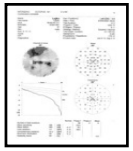	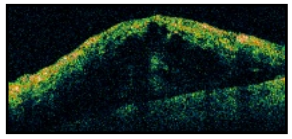 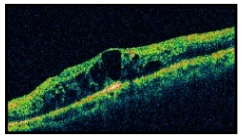
LHON *kétoldali opticus atrophia*	↓	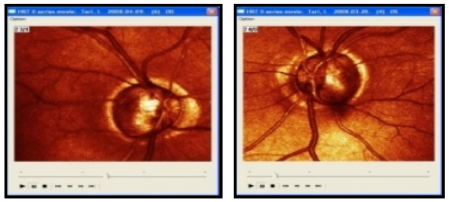	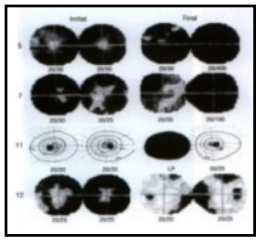	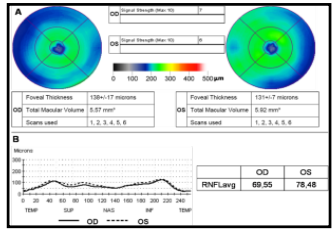 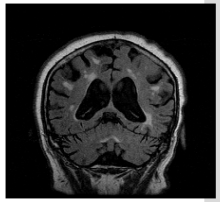

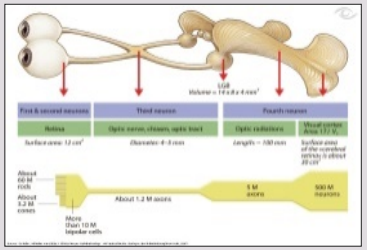

Jellegzetes ***szubjektív szemtünetek***
egy vagy kétoldali, progresszív **látásvesztés** *esetén*

LÁTÁSVESZTÉS
retina+/- látóideg

- ***egy / mindkét oldali szemen***
- ***hirtelen kezdettel***

(prechiasmalis - retrochiasmális)

- ***átmeneti vagy tartós***
- ***centrális a látásvesztés***
- ***perifériás látótér defektus***

(centrális látás-megkíméltséggel)

- ***társuló neurológiai tünetek,***

urgens beavatkozás

- ***átmeneti vagy végleges látásvesztéssel*** *járhat*

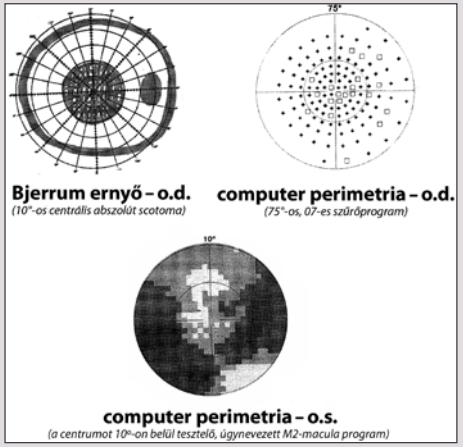

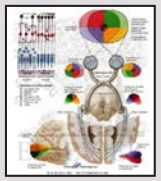
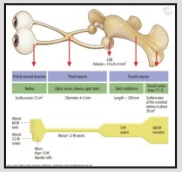

Diagnózis –látásvesztés

Metodikák

Vision in Multiple Sclerosis: The Story, Structure-Function Correlations, and Models for Neuroprotection

Reiko E. Sakai, BA, Daniel J. Feller, Kristin M. Galetta, MS, Steven L. Galetta, MD, Laura J. Balcer, MD, MSCE Journal of Neuro-Ophthalmology 2011;31:362–373

A látóideg FUNKCIONÁLIS vizsgálatai: *anamnaesis*

>>>

A látóideg MORFOLÓGIAI eltéréseinek vizsgálatai

Alapvető metodikák:

visus: távolra & közelre

színlátás, AMSLER rács teszt,

pupillomotoros afferens reflex

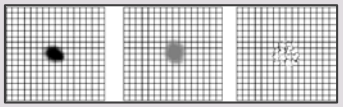

www.amslerrács teszt

Ingervezető képesség mérése :

kritikus fúziós frekvencia (CFF)

ERG-, VEP elektrofiziológia

Látótér vizsgálata:

konfrontális – betegágy mellett

Bjerrum ernyő – centrum, vakfolt

projekciós perimetria

(statikus, kinetikus)

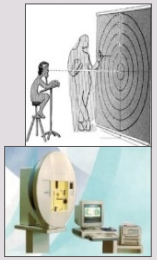

Keringési vizsgálatok

Heidelberg Retina Flowmeter (HRF)

Fluorescein angiográfia (FLAG)

A szemfenék vizsgálata:

direkt-, indirekt tükrözés

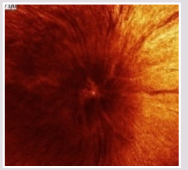

A macula-, a papilla-, papillomacularis régió rostveszteségének mérése:

Optikai Coherens Tomográfia (OCT)

a ganglionsejt komplexum (GCC) vizsgálata:

GCC: RNFL+ GCL+IPL *vastagság/változás mérése*

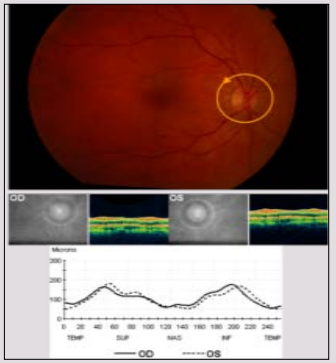

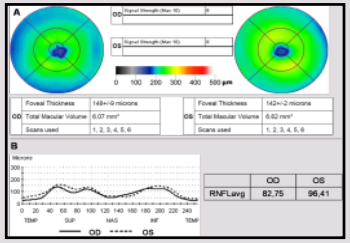

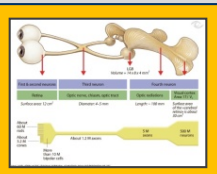

A közeli vizus vizsgálat jelentősége

Átmeneti látásvesztés (AF-TVL)

retina+/- látóideg

- **egy /kétoldali** - *hirtelen kezdettel* (*pre-, retrochiasmális*)
- ***átmeneti*** *de<<<egyre* ***sűrűbben***
  - ***Mp --- órákig /24óra!***
- **centrális látásvesztés** *(macula)* **+/-perifériás** *látótér defektus* (*centrális látás-megkíméltséggel*)
  - *relatív –abszolút* **SCOTOMÁK**
- **vibráló fényjelenségek,** *úszkáló és fix kiterjedt* **homályok**
  - **obskuráció**

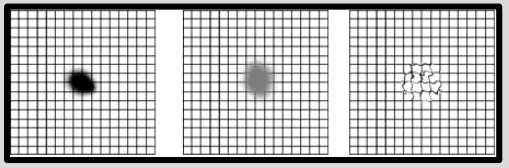

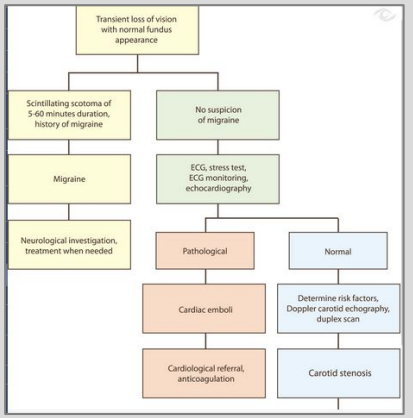

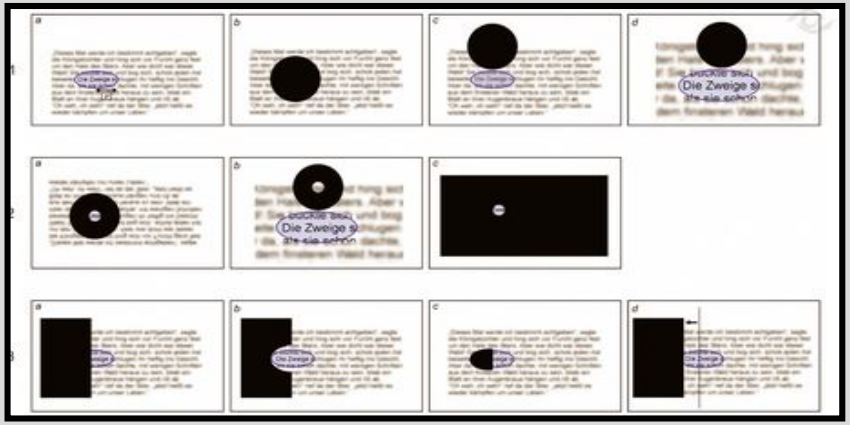

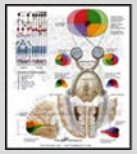
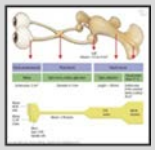

LÁTÁSVESZTÉS - kivizsgálási algoritmusa

Folyamat ábra

Betegség-csoport

Tünet, lelet

Döntés

Funkciók vizsgálata

Morfológiai eltérés mérése

Kiegészítő vizsgálat

Látásfunkciók vizsgálata

Anamnaesis

1. macularis-, papillomacularis papillaris régiók -

Stenop lyuk
(Fixációs zavar ?) → **I**

N

Afferens **pupillomotoros** funkció → **I**

N

FUNDUS
Kóros eltérés? → **I**

N

2. prechiasmalis-, chiasmalis – retrochiasmalis látóideg szakasz

LÁTÓTÉR
(*Scotoma*) → **I**

N

3 kiegészítő vizsgálatok

KIEGÉSZÍTŐ vizsgálatok
(+/- *bizonytalan az etiológia)* → **I**

tünet

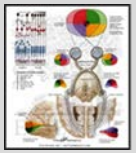
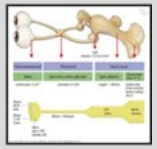

LÁTÁSVESZTÉS - kivizsgálási algoritmusa

Macula – Papillomacularis köteg - Papilla

Látásfunkciók vizsgálata

anamnaesis

STLY=V?

nem

Afferens **pupillomotoros** funkció

Szemtükri vizsgálat
kóros eltérés?

igen

Macula

Amsler, OCT

kétoldali:
Heredodegeneratív
egyoldali:
vascularis, gyulladás, traumás

NINCS

nincs

van

látóidegfő

kétoldali:
papilla oedema

egyoldali:
praethrombosis

NINCS

Látás vesztés?

VAN

Opticus léziók:
GYULLADÁS
ischaemia
kompresszió

ép papilla/ decoloratio

papilla oedema

atrophia

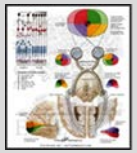
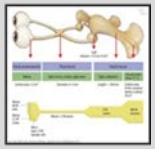

LÁTÁSVESZTÉS - kivizsgálási algoritmusa

chiasma – retrochiasmalis látóideg szakasz

MONOCULARIS

BINOCULARIS

NEURITIS
macula betegség

Centro - coecalis scotoma

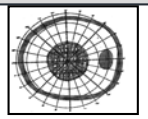
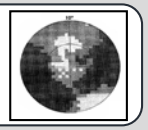

ko. AION
toxikus-
nutricion-
herediter-

Eo. AION
OACR
Inc, papilla oedema

rost típusú kiesés

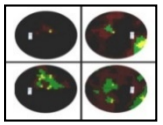

Ko. AION
glaucoma
papilla oedema

Prethromb.
Incip. AION

nagy vakfolt szindróma

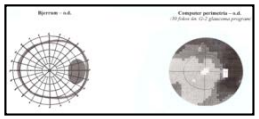

ko. papilla oedema
pseudoFoster
Kennedy sy

PRAE-,
PERI-
CHIASMA
lézió

koncentrikus kontrakció quadrantopia-, hemianopia

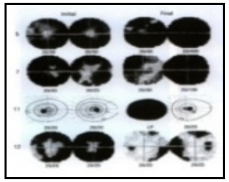
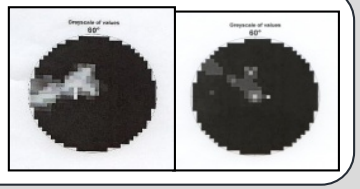

Látásélesség (T, K)=

STLY= V?

RAPD

FUNDUS

VAN

NINCS

LÁTÓTÉR
SCOTOMA
átmeneti-, relatív-, abszolút

intracranialis kompressziós folyamat

Heteronym

Binasalis

Bitemporális

Homonym

CHIASMA LÉZIÓ

RETRO CHIASMALIS LÉZIÓ

KIEGÉSZÍTŐ vizsgálatok
(+/-bizonytalan az etiológia)

tünet

EGYOLDALI LÁTÁSVESZTÉS - kivizsgálás folyamata

KIEGÉSZÍTŐ vizsgálatok *folyamat ábra*

PRAE – ÉS PERICHIASMALIS LÉZIÓ

CHIASMA LÉZIÓ

RETRO CHIASMALIS LÉZIÓ

KIEGÉSZÍTŐ vizsgálatok
+/-bizonytalan az etiológia

- **Szemfenéki morfológiai dg.**
  - **HRT, OCT, OCT-AG**
- **RÉSZLETES ELEKTROFIZIOLÓGIA**
  - **pattern-, FLASH VEP**
  - **Ganzfeld ERG**
  - **Multifokális ERG**
- **Fluorescein Angiográfia, FLAG**
- **Szakkonzilium - társszakmák**
  - **Belgyógyász (cardiológus, haematológus, etc)**
  - **Laboratóriumi konzulens +/-GENETIKAI szakkonzilium** *(izombiopszia, ENG)*
  - **NEUROLÓGUS-NEURO-GENETIKUS NEURO-IMMUNOLÓGUS**
- **Neuroradiológia**
  - **CT, CT - AG**
  - **MRI**
  - **MR - AG**
  - **DSA**

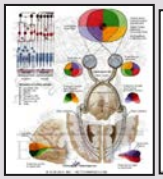
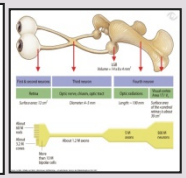

RAXONE (Idebenone) –”penumbra hatás”?

LHON – SZEKUNDER OPTICOPATHIÁK

RHODOS: Rescue of Hereditary Optic Disease Outpatient Study

1.Raxone SmPC, September 2015; 2. Raxone EPAR, September 2015; 3. Klopstock T et al. Brain. 2011;134:2677-2686; 4. Metz G et al. ARVO 2014 poster (Abstract 6206); 5. Klopstock T et al. **Brain**. *2013;136:e230.*

”penumbra hatás”?

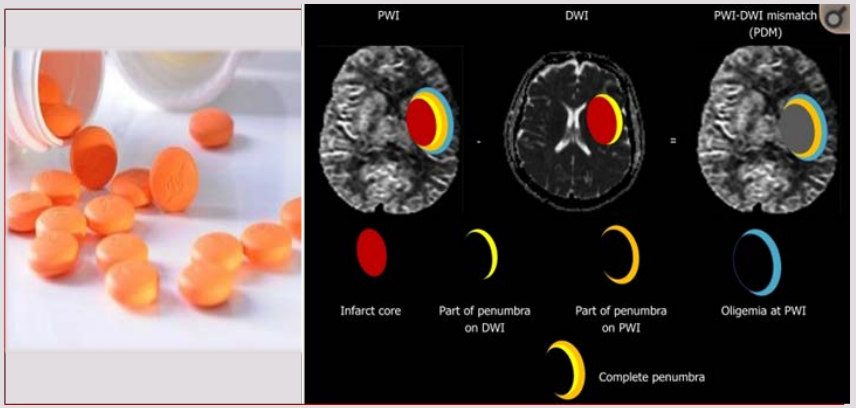

1. Raxone *kizárólagos eddigi indikációja* : **LHON OP**

2. Raxone – LHON: hatásossági és biztonságossági tanulmányai:

-**RHODOS:** *Rescue of Hereditary Optic Disease Outpatient St.*

-**EAP**:*Expanded Access Program* [1,3-5]

3. Raxone tbl. *per os készítmény, 150 mg idebenone/ tbl. napi ajánlott dózisa. 3x 2 tbl/die (900mg)*

Raxone *(vs CoQ10)* hatásmechanizmusa

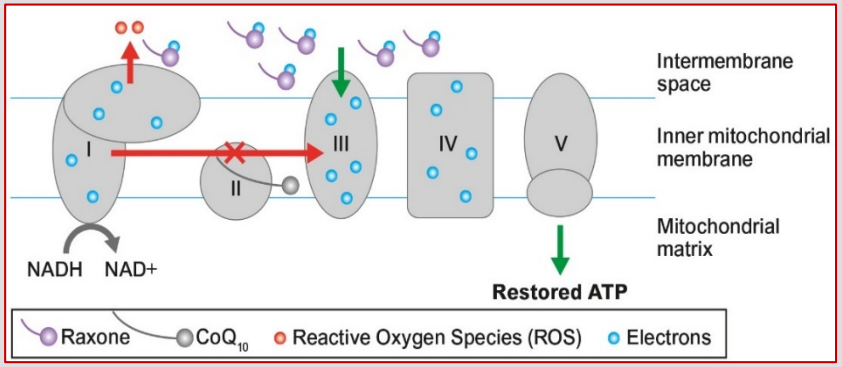

Raxone –Idebenone (R-)

1. **OP** etio-pathomechanizmusa: **MIT** sejtorganellum lézió
   - *az elektronok eljutása az ATP szintézishez sérül,*
   - *a szabadgyökök (ROS) IC-san felszaporodnak*
   - *ATP szintézis leáll*
2. **R-** alternatív elektron forrásként: **megújult elektron áramlást** biztosít a MIT - intermembranózus területében
3. **R- antioxidáns** azaz lecsökkenti a MIT-ban a reaktív oxygén molekulák (ROS) mennyiségét
4. **R-** rövidebb oldallánc szerkezet révén: **szolubilisebb,** mint a ***CoQ10***, hatékonyabb!
5. **R-** hatékonyabban állítja helyre a mitochondriális energia termelő funkciót, **- ATP termelést** *(MIT- C V. komplex)*

Nuri Gueven et al. ***Border between natural productand drug: Comparison of the related benzoquinones idebenone and coenzymeQ10;*** *Redox Biology,* ***2015***.

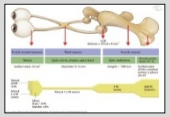

A **TEAM** jelentősége – feladat megosztás az antechiasmalis látóideg - opticus neuropathia differenciál diagnosztikájában *és* etiológia specifikus *kezelésben*

SZEMORVOS *feladata, szerepe:*

- *a n.II.* ***funkcionális állapotának*** *megállapítása*
- ***differenciál dg.:*** LHON / más eredetű OA
- **TEAM** *: társszakmákkal konzilium*
- **LHON+** *: az* **adekvát kezelés** *során szoros kontrollok, együttes gondozás a látásfunkciókra vonatkozóan, a beteg élete végéig*
- **LHON -***: az* **etiológia szerinti neurológiai**, *stroke, idegsebészeti* **centrumokba továbbküldeni**, *majd együttesen gondozni*

LHON +
LHON-:
primer/szekunder OP

NEUROLÓGUS-NEUROIMMUNOLÓGUS
feladata, szerepe:

- **NR+/ LHON-,** *: osztályos felvétel!*
  *(**neuroimmunomnológiai** **TEAM**)*
- *a dg., diff.dg. etiológia megállapítása*
- *neuroradiológiai szakkonzilium*
- etiológia specifikus-, **akut-adekvát szisztémás kezelés** *a Neuroimmunológiai Decentrumában*

Genetikai –Neurogenetikai
Genetikus -szemész szakember
feladata, szerepe:

- ***Genetikai dg – diff dg.: +/-***
- ***Kooperáció*** *a területi Orvos Genetikai centrumokkkal*
- *(pl. SE-AOK, Genomikai Medicina és Ritka Betegségek Intézete)*

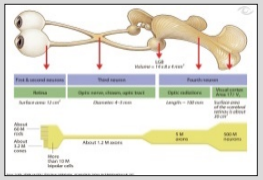

TEAM jelentősége – Take Home Mesage!

a látórendszer neurogenetikai és szekunder szövődményei

opticus neuropathiák eseteiben

szemész,
neuro-ophthalmológus

MAGYAR SZEMORVOSTÁRSASÁG
SOCIETAS OPHTHALMOLOGICA HUNGARICA

Magyar Szemorvos Társaság
Genetikai szekció
Neuro-Ophthalmológiai szekció
htpp://szemorvostarsasag.hu

opticopathia

LHON +
LHON-:
primer/szekunder OP

Neurológus
Neuro-immunológus
Neuro -radiológus

MAGYAR NEUROIMMUNOLÓGIAI TÁRSASÁG

htpp://neuroimmun.hu, www.miet.hu

HUNGARIAN SOCIETY OF NEURORADIOLOGY 1989

Magyar Neuroradiológiai Társaság (MNRT)
www.mnrt.hu

Genetikai –Neurogenetikai
Genetikus -szemész szakember

SE-AOK, Genomikai Medicina és Ritka Betegségek Intézete
http://semmelweis.hu/genomikai-medicina
PTE –ÁOK, Neurológai klinika
www.cnsc.hu
Klinikai Központ Orvosi Genetikai Intézet
http://mhgt.hu

Magyar Neuro-Ophthalmológiai Hálózat
(Ma - NO – Háló) -1

SZEMÉSZ & NEUROLÓGUS szakorvos(ok)

- *szakmai párok*
- *a saját osztályukon (szemészeti-neurológiai)*

a Neuro-Ophthalmológiai betegek

- ***közös kivizsgálását**, (dg.terápiás terv, etc.)*
- *a beteg **célirányos gyógykezelését-gondozását***
- *Mindenki **a saját Maga osztályán** dolgozik*
- *A szakmai partnerével szükség szerint **konzultálva, egy virtuális egységben kezelik betegeket***
- *Nem szükséges külön rendelői egységet indítani (helyiség, felszerelés+ költség megtakarítás)*

Ma - NO – Hálózatba jelentkezhetnek:

1. **Megyei - Városi Kórházak-**
2. **Megyei - Városi Szakrendelők-**
3. **Egyetemi Szemészeti klinikák-**
4. **Egyetemi Neurológiai klinikák-**
5. **Egyetemi Idegsebészeti klinikák-**

által delegált

és **önkéntesen belépni akaró**

egy/több

SZEMÉSZ szakorvos

és

NEUROLÓGUS szakorvos

Magyar Neuro-Ophthalmológiai Hálózat
(Ma - NO – Háló)-2

I. <u>MaNO hálózat lényege - információ és együttműködés</u>

1. **információ szerzése - *formalizált képzés útján*** *(Neuro-Ophthalmológiai (NO) licence vizsga)*
2. **információ megosztása** - *a Ma-NO-hálózat tagjai között (pl. az interneten keresztül, honlap, zárt kör email-csoport)*
3. **együttműködés szakterületek között** *: intézményen belül: osztályok és orvosok között*

II. <u>Szakmai feltételek, felkészítési-kooperációs lehetőség*ek:*</u>

1. *A* **neurológiai**- vagy **szemészeti szakvizsga**
2. Az ún. "**Neuro-Ophthalmológiai Licenszvizsga**" letétele

A Ma-NO hálózat kialakításának **hivatalos-szakmai szakmai támogatói-felügyeleti szervei:**

1./ Prof. Dr. Facskó Andrea *(a Magyar Szemorvos Társaság Elnöke, a Szakmai Kollégium Szemészeti Tagozat elnöke*

2./ Prof. Dr. Csiba László *(a Magyar Neurológiai Társaság Elnöke, a Szakmai Kollégium Neurológiai Tagozat tagja)*

Magyar Neuro-Ophthalmológiai Hálózat
(Ma - NO – Háló)-3

III. NO licence vizsga:

- ***előfeltétel***: **neurológiai**- vagy **szemészeti szakvizsga**
- ***vizsga-tételek, fprrás: hazai-nemzetközi szakirodalom:*** **interneten hozzáférést adunk** a jelentkezőknek
- ***felkészülés*:** önképzés útján (a vizsgatételek ismeretében, honlap, linkek, levelező csoport segítségével)
- ***felkészítés közvetlenül a vizsga előtt*: Szeged**en, a vizsga előtt **egy/két napos**
- ***NO licence vizsgára felkészítő, senior támogatók:***
  Prof. Dr. Janáky Márta (janaky@opht.szote.u-szeged.hu)
  Dr. Somlai Judit (dr@somlaijudit.hu; www.somlaijudit.hu)
- ***vizsga helyszíne, kapcsolatok***: **Szegedi TudományEgyetem**, ÁOK, Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ,
  Szemészeti Klinika : www.klinikaikozpont.u-szeged.hu/opht
- ***Ma-NO Hálózat technikai és szervezési koordinátora*:**

IV. A No-licence vizsgát követően

Az új Ma-NO Hálózat szervezői, koordinátorai : jelöltjeink

1./ a MaNO Hálózat, NEUROLÓGUS KOORDINÁTORA –társvezetője
Dr. Gulyás Szilvia (gulyasszilviadr@gmail.com)
Dr. Sas Katalin (sask@freemail.hu)

2./ a MaNO Hálózat, SZEMÉSZ KOORDINÁTORA –társvezetője
Dr. Bátor György (bator.gyorgy@gmail.com)

Magyar Neuro-Ophthalmológiai Hálózat
(Ma - NO – Háló)-4

A NO-LICENCE VIZSGÁT KÖVETŐEN

- *A NO szaktevékenységet végző, akkreditált és a NO hálózatban működő kollégák:*
  - **OEP fínanszírozással bíró, összefoglaló két kód használatát nyerik el!**
  - *pontösszege:* **6 428 pont**

Kód	Index	Tevékenység megnevezése	Pont
11041		Vizsgálat	750
12267	2/a	A látópályarendszer neuroophtalmológiai vizsgálata	3104
12268	2/a	A központi idegrendszer szemmozgató idegének neuroophtalmológiai vizsgálata	2574
			∑∑ : 6 428

A járóbeteg-szakellátás tevékenységi kódjai és pontszámai a
2. számú melléklet a 9/1993. (IV. 2.) NM rendelethez:
http://jogszabalykereso.mhk.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=18127.351674

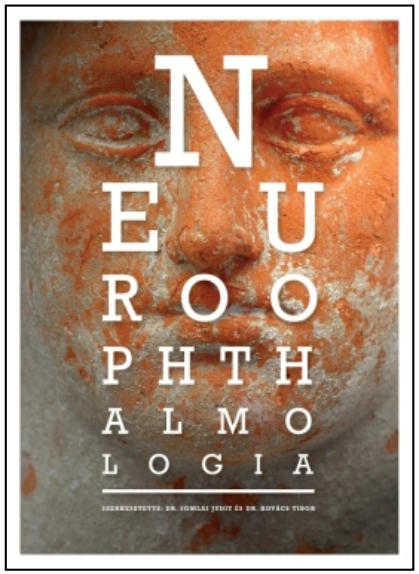

http://www.nosza.eu/nokonyv_elektro.php

(ingyen letölthető)

Köszönet az 52 szerzőnek
és az Ő segítőiknek!

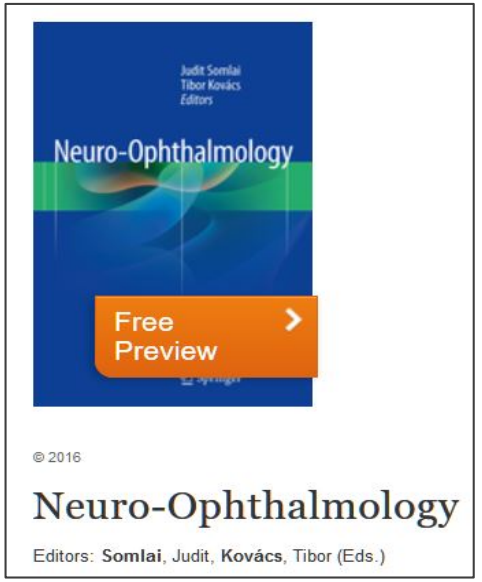

Book Metrics :

Readers:	31
Reviews:	1
Downloads:	**67 906**

https://www.springer.com/

Örök dilemmánk, hogy **mi a nehezebb:**
egy sohasem látott világot elképzelni,
vagy
a látott világot elveszíteni, illetve
azt feldolgozni, hogy a látás élménye sohasem tér vissza.
Nem szabad ebben dönteni, csupán empátiánk vezérelhet.